

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 349/2021-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených Advokátskou kanceláriou Gallo, s. r. o., Jilemnického 30, Martin, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Gallo, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Up 1523/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ 1“) a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ 2“, spolu ďalej aj „sťažovatelia“) sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 19. júla 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktorému navrhujú uložiť povinnosť postúpiť spis sp. zn. 1 Up 1523/2020 miestne príslušnému súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 1 podal okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu, v ktorom zároveň požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd sťažovateľa 1 upovedomil o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podanie návrhu na vydanie platobného rozkazu s tým, že v zmysle § 15 ods. 4 písm. h) zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) sa počas konania neprihliada na návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažovateľ 1 v reakcii na upovedomenie okresného súdu navrhol, aby vec bola

postúpená miestne príslušnému súdu, ktorý rozhodne o jeho návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

3. Nadväzne okresný súd upovedomil sťažovateľa 1, že na jeho návrh na vydanie platobného rozkazu sa neprihliada, pretože nezaplatil súdny poplatok [§ 11c ods. 4 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“)]. V dôsledku uvedeného nemal okresný súd povinnosť vydať o tom osobitné rozhodnutie.

4. Podaním z 3. decembra 2020 sťažovateľ 1 opätovne požiadal okresný súd, aby postúpil vec miestne príslušnému súdu, ktorý by rozhodol aj o jeho návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov. Dňa 5. januára 2021 okresnému súdu oznámil, že pohľadávku postúpil na sťažovateľa 2. Okresný súd sťažovateľa 1 upovedomil, že na jeho podanie, ktorého obsahom bola informácia o postúpení pohľadávky, neprihliada, pretože konanie je právoplatne skončené. Sťažovateľ 1 reagoval tým, že procesné rozhodnutie o ukončení konania mu nebolo doručené, upovedomenie okresného súdu považuje za nulité a žiada vec postúpiť miestne príslušnému súdu.

5. Okresný súd sťažovateľovi 1 oznámil, že o jeho sťažnosti nebude rozhodovať, pretože smeruje iba proti upovedomeniu, ktoré nie je rozhodnutím súdu, a teda na podanú sťažnosť neprihliadal. Sťažovateľovi 1 zároveň vysvetlil, že upomínacie konanie má oproti konaniu pred všeobecným súdom viaceré špecifiká týkajúce sa okrem iného aj poplatkovej povinnosti. Citoval zákonné ustanovenie § 11c ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch a zdôraznil, že ak poplatková povinnosť nie je splnená v lehote 15 dní od podania návrhu, neprihliada sa naň. Tak tomu bolo aj vo veci sťažovateľa 1. Pokiaľ sťažovateľ 1 argumentoval návrhom na oslobodenie od súdnych poplatkov, okresný súd, zdôrazniac elektronickú alternatívu upomínacieho konania k už existujúcemu režimu platobného rozkazu, ktorý je upravený v Civilnom sporovom poriadku, uviedol, že § 15 ods. 4 zákona o upomínacom konaní vymenúva podania, na ktoré súd v upomínacom konaní neprihliada, a takým je i návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov. Nič však nebráni sťažovateľovi 1, aby si uplatnil svoj nárok podľa Civilného sporového poriadku, v ktorom je súd oprávnený rozhodnúť aj o jeho návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

6. Sťažovateľ 1 v podaní z 11. marca 2021 zdôraznil, že ešte pred vydaním platobného rozkazu navrhol postúpiť vec miestne príslušnému súdu, čo však okresný súd neurobil, a preto považuje jeho postup za prietahy v konaní. Okresný súd vyhodnotil túto sťažnosť sťažovateľa 1 podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako neprípustnú.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú porušenie svojich práv, pretože okresný súd neprihliadol na návrh sťažovateľa 1 na postúpenie veci miestne príslušnému súdu. Postupom okresného súdu nastala situácia, že sťažovateľ 1 je stále vedený ako účastník konania, hoci mu už pohľadávka nepatrí a hoci by sa sťažovateľ 2 chcel stať účastníkom konania, nemôže sa ním stať, pretože okresný súd nepostúpil vec miestne príslušnému súdu a nemôže urobiť ani iné úkony smerujúce k uplatneniu svojich práv v konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu v upomínacom konaní. Zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľov vyplýva ich nesúhlas s tým, že okresný súd nepostúpil vec miestne príslušnému súdu, aby tento následne rozhodol o návrhu sťažovateľa 1 na oslobodenie od súdnych poplatkov.

9. Ústavný súd už stabilne judikuje, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je odstránenie stavu právneho neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu, a že k vytvoreniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (II. ÚS 26/19, IV. ÚS 221/04). Avšak čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) je potrebné vykladať aj v súvislosti s ostatnými článkami ústavy a je potrebné nazrieť aj do procesnoprávných noriem upravujúcich postup súdov v civilnom súdnom konaní.

10. Hoci sa sťažovatelia vyslovenia porušenia ústavného práva na súdnu ochranu ústavnou sťažnosťou nedomáhajú, nesporne toto právo s vecou súvisí. Jeho zmyslom a účelom je zaručiť, resp. umožniť každému reálny prístup k súdu, a to po splnení podmienok ustanovených zákonom (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96), pretože len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu. Z rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva možno vyvodiť viaceré prípustné možnosti obmedzenia práva na prístup k súdu. Patrí sem napr. imunita proti súdnemu konaniu (napr. cudzí diplomati), zákonné lehoty na uplatnenie určitých práv, povinné zastúpenie advokátom, nesplnenie formálnych a materiálnych žalobných náležitostí, ale tiež inštitút súdnych poplatkov.

11. Podľa § 1 ods. 1 zákona o upomínacom konaní tento zákon upravuje príslušnosť súdu, postup súdu a postup strán sporu v upomínacom konaní, v ktorom sa rozhodujú spory o peňažných nárokoch uplatnených spôsobom podľa tohto zákona.

12. Podľa § 1 ods. 2 zákona o upomínacom konaní je upomínacie konanie alternatívnym spôsobom uplatňovania peňažných nárokov k postupu podľa Civilného sporového poriadku.

13. Podľa § 15 ods. 4 písm. h) zákona o upomínacom konaní sa počas konania neprihliada na návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov.

14. Podľa § 11c ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch ak poplatková povinnosť z návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní nie je splnená celkom do 15 dní od podania návrhu, na návrh sa neprihliada, o čom súd poplatníka upovedomí; ustanovenie § 10 sa nepoužije.

15. Bez potreby detailnejšieho vysporiadavania sa s námietkami sťažovateľov zhrnutými v rámci bodu 7 tohto uznesenia ústavný súd uvádza, že pokiaľ si sťažovateľ 1 (zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom) vybral z dvoch možných alternatív postup podľa zákona o upomínacom konaní, bol, resp. mal si byť vedomý komplexnej zákonnej právnej úpravy, ktorá v priebehu konania neráta s rozhodovaním o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov a explicitne stanovuje postup súdu v prípade, ak sa súdny poplatok v upomínacom konaní nezaplatí. Dôsledkom

nesplnenia poplatkovej povinnosti je, že sa civilný proces o uplatnenom návrhu žalobcu nerozvinie v celom svojom rozsahu, pretože sa naň neprihliada. Pokiaľ teda sťažovateľ 1 nezaplatil súdny poplatok a okresný súd za týchto okolností na jeho návrh neprihliadol a nekonal (nepostupoval) v súlade s predstavou a ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa 1, pričom sťažovateľa 1 o dôvodoch svojho nekonania, ako aj prípadných ďalších možnostiach uplatnenia jeho nároku (pomerne vyčerpávajúcim spôsobom) upovedomil, nemožno v tom identifikovať rozpor s povinnosťou okresného súdu postupovať vo veci bez zbytočných prietáhov. Okresný súd sa riadil citovanými zákonnými ustanoveniami, pričom z popísaného postupu a upovedomení okresného súdu nevyplýva svojvôľa alebo taká aplikácia a interpretácia relevantnej právnej úpravy, ktorá by bola extrémnym vybočením z pravidiel upravujúcich upomínacie konanie.

16. Inými slovami, za spomenutých okolností nemal okresný súd povinnosť reflektovať na návrh sťažovateľa 1 na postúpenie veci, keďže nezaplatením súdneho poplatku sa automaticky na návrh na vydanie platobného rozkazu neprihliadalo a upomínacie konanie sa skončilo na tejto úrovni. Takáto procesná situácia však nezakladá prekážku *res iudicata* a neoberá sťažovateľa 1 o možnosť obrátiť sa so svojím peňažným nárokom na príslušný všeobecný súd. Vzhľadom na avizované postúpenie pohľadávky je táto možnosť zachovaná aj sťažovateľovi 2. Z tohto pohľadu sa javí petit ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd uložil okresnému súdu povinnosť postúpiť vec miestne príslušnému súdu, ako nelogický a nadbytočný. Účinná právna úprava im umožňuje dosiahnuť tento stav iným procesným postupom, ktorým je zaručené právo sťažovateľov na prístup k súdu a nadväzne (po uplatnení nároku zákonom predpokladaným spôsobom) i právo na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov.

17. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti smerujúcej proti zbytočným prietahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby ten orgán (okresný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08), ako aj v prípade, ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

18. S ohľadom na uvedené je ústavný súd toho názoru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi ústavnou sťažnosťou napadnutým postupom okresného súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote, lebo opísaným postupom k zásahu do označených práv sťažovateľov ani nemohlo dôjsť. V zmysle ustálenej súdnej praxe ústavného súdu nemožno postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi) v zásade hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

19. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu